

ЗАХИСТ ДИСЕРТАЦІЙ

2008 року за спеціальністю 27.00.02 – "Документознавство, архівознавство" відбувся захист низки дисертацій:

У Державній академії керівних кадрів культури і мистецтв:

Боряк Тетяна Геннадіївна захистила кандидатську дисертацію на тему "Архівно-бібліотечні зібрання української еміграції з Чехословацької Республіки: історія переміщень та опрацювання в Україні (1945-2007).

Науковий керівник: Щербак Микола Григорович, доктор історичних наук, професор.

Офіційні опоненти: Папакін Георгій Володимирович, доктор історичних наук; Купченко Віра Петрівна, кандидат історичних наук.

Дисертація присвячена аналізу архівного та бібліотечного сегментів Празького архіву. Проаналізовано обставини та хронологічні межі їхніх переміщень. Встановлено кількісні і змістові параметри матеріалів Празького архіву та місцеперебування останніх. Досліджено історію їхньої "оперативної розробки". Виявлено один із основних результатів розробки: картотеку обсягом близько 300 тис. карток у ЦДАВО України. Шляхом поодиначного перегляду видань колишнього спецфонду Державної наукової архівної бібліотеки ідентифіковано бібліотечний сегмент Празького архіву обсягом близько 20 тис. друкованих одиниць. Проаналізовано наявні в історіографії думки стосовно доцільності та можливості віртуальної реконструкції первісного складу Празького архіву та запропоновані шляхи її проведення. Вказано подальші напрями дослідження.

Рудюк Володимир Вікторович захистив кандидатську дисертацію на тему "Система керування електронною документацією у Федеративній Республіці Німеччина (1990-2006 рр.)"

Науковий керівник: Слободяник Михайло Семенович, доктор історичних наук, професор.

Офіційні опоненти: Папакін Георгій Володимирович, доктор історичних наук; Яценко Олег Миколайович, кандидат історичних наук, старший науковий співробітник.

Дисертація є комплексним історико-документознавчим дослідженням процесу формування, функціонування та еволюції системи керування електронною документацією у ФРН. Визначено ознаки системи, склад та основні функції її елементів. Здійснено історіографічний аналіз досліджень, розглянуто витоки та еволюцію системи, форми державного сприяння, науково-методичного та організаційно-технічного забезпечення. На основі узагальнення досвіду ФРН визначено підходи до розробки класифікації електронних документів як інструменту керування електронною документацією. Подано рекомендації щодо практичного освоєння досвіду ФРН у побудові системи керування електронною документацією в Україні.

2008 року за спеціальністю 27.00.03 – "Книгознавство, бібліотекознавство, бібліографознавство" відбувся захист низки дисертацій:

У Харківській державній академії культури:

Давидова Ірина Олександрівна захистила докторську дисертацію на тему "Інноваційна політика бібліотек України: зміст та стратегії розвитку в інформаційному суспільстві".

Науковий керівник: Ільганаєва Валентина Олександрівна, доктор історичних наук, професор.

Офіційні опоненти: Слободяник Михайло Семенович, доктор історичних наук, професор; Дерлеменко Віталій Володимирович, доктор педагогічних наук, ст. науковий співробітник; Мартиненко Василь Миколайович, доктор наук з державного управління, професор.

Дисертацію присвячено розробці теоретико-методологічних засад формування інноваційної політики бібліотек України в умовах їхнього функціонування на документно-інформаційному й інформаційно-когнітивному рівнях соціальних комунікацій. Розвинуто теорію парадигмальних змін у бібліотечній сфері в умовах розгортання виробничої функції бібліотек. Обґрунтовано, що бібліотека як контрагент інформаційного ринку позиціонує себе виробником інформаційних продуктів і послуг, споживачем і посередником, який, на відміну від діяльності інших установ, що є нейтральною до моралі і соціальних цінностей, виступає гарантом гуманістичних традицій суспільного розвитку та засобом підтримки суспільного гомеостазу.

Подано науково обґрунтовані рекомендації щодо управління інноваційним розвитком бібліотек. Розроблено системну й багаторівневу модель інноваційної політики. Сформовані стратегії розвитку бібліотек, які полягають у її визначенні як виробничої системи і складової інформаційної інфраструктури суспільства; розгортанні діяльності бібліотеки як елемента інформаційного ринку й інтелектуальної економіки, визначенні бібліотеки як культурної та освітньої установи, що виконує функції ресурсної бази гуманізації суспільного життя.

Грабар Наталя Григорівна захистила кандидатську дисертацію на тему "Виховна діяльність бібліотек вищих навчальних закладів у сучасних соціально-комунікаційних умовах".

Науковий керівник: Ільганаєва Валентина Олександрівна, доктор історичних наук, професор.

Офіційні опоненти: Дерлеменко Віталій Володимирович, доктор педагогічних наук, старший науковий співробітник; Пасмор Надія Петрівна, кандидат педагогічних наук.

Дисертацію присвячено комплексному дослідженню виховної діяльності бібліотек вищих навчальних закладів у нових соціально-комунікаційних умовах. Сформовано методологічну базу дослідження. Розвинуто уявлення про багаторівневу систему виховання особистості з урахуванням бачення бібліотечного середовища як головного елемента інформаційно-комунікаційного простору вищого навчального закладу. Визначено функціонально-змістові, структурно-організаційні аспекти виховної діяльності бібліотек вищих навчальних закладів, які полягають у закріпленні результатів соціалізації молоді в довузівський період і скеровані на формування інформаційно-комунікаційного, освітнього середовища самонавчання та самовиховання на партнерських засадах з науково-педагогічними та студентсько-громадськими структурами. Обґрунтовано концептуальну модель виховної діяльності бібліотеки вищого навчального закладу, яка надасть можливість оптимально поєднувати всі вимоги до підготовки творчої особистості, спеціаліста-професіонала.

Демчина Любов Іванівна захистила кандидатську дисертацію на тему "Вища бібліотечно-інформаційна освіта в сучасній Україні: формування документологічної складової".

Науковий керівник: Кушнарєнко Наталя Миколаївна, доктор педагогічних наук, професор.

Офіційні опоненти: Слободяник Михайло Семенович, доктор історичних наук, професор; Сілкова Галина Василівна, кандидат педагогічних наук, доцент.

Уперше документологічна складова вищої бібліотечно-інформаційної освіти розглядається як системне явище, що формується під впливом змін у соціально комунікаційному середовищі за умов інформатизації та ступеневої освіти в сучасній Україні. Визначено основні стадії розвитку наукових та навчальних дисциплін документально-комунікаційного

циклу, що дозволило виявити передумови трансформації книгитивно-документознавчої в документологічну підготовку вітчизняних бібліотечно-інформаційних кадрів, зорієнтовану на широке коло традиційних і технотронних (електронних) соціально значущих документів, спеціально створених для передавання інформації в часі і просторі, базовану на документивній парадигмі змісту навчання. Доведено провідну роль документальної комунікації як домінанти змісту вищої бібліотечної освіти. Здійснено порівняльний аналіз сучасного стану підготовки фахівців в Україні та інших країнах світу щодо пошуку, відбору, кумуляції, аналітико-синтетичної обробки документів різних типів і видів через сучасні бібліотеки. Розроблено концептуальну та конкретно-дисциплінарну моделі документологічної складової підготовки молодших спеціалістів, бакалаврів і магістрів, базовану на поєднанні книгитивно-документивної, документивно-інформаційної та документивно-когнітивної парадигм галузевої освіти.

Чжао Лін захистила кандидатську дисертацію на тему "Національна бібліотека в стратегіях подолання цифрової нерівності".

Науковий керівник: Ільганаєва Валентина Олександрівна, доктор історичних наук, професор.

Офіційні опоненти: Асєєв Георгій Георгійович, доктор технічних наук, професор; Павлуша Тетяна Петрівна, кандидат педагогічних наук, старший науковий співробітник.

Дисертацію присвячено концептуалізації системного розвитку національної бібліотеки і механізмів реалізації стратегій подолання цифрової нерівності в умовах побудови інформаційного суспільства.

Аналізуються глобалізаційні фактори, що зумовлюють переформатування організаційно-функціонального устрою національних бібліотечних систем. Досліджується діяльність національної бібліотеки в умовах розгортання інформаційно-комунікаційного середовища національних бібліотечних систем. Обґрунтовано становлення системно-інтеграційної функції національної бібліотеки і визначається тенденція до утворення мережевої структури національної бібліотечної системи. Подолання цифрової нерівності у країнах пов'язується зі створенням єдиного інформаційно-комунікаційного середовища бібліотеки.

У Національній бібліотеці України ім. В.І. Вернадського:

Кольбух Марія Михайлівна захистила кандидатську дисертацію на тему "Кирилична рукописна книга XVI ст. в історико-культурному процесі в Україні"

Науковий керівник: Дубровіна Любов Андріївна, член-кореспондент НАН України, доктор історичних наук, професор.

Офіційні опоненти: Омельчук Володимир Юхимович, доктор історичних наук, професор; Старков Валерій Андрійович, кандидат історичних наук.

У дисертації комплексно досліджено історію формування зібрання кирилических рукописних книг відділу рукописів Львівської національної наукової бібліотеки України імені В. Стефаника, основа якого була створена зі збірок та колекції провідних бібліотек наукових культурно-освітніх, релігійних установ та товариств м. Львова, що функціонували у XIX – першій половині XX ст. (до 1939 р.); невелика частина рукописних кирилических пам'яток придбана бібліотекою.

Проведено атрибуцію та науковий опис кирилических рукописних книг XVI ст. з фондів Львівської національної наукової бібліотеки України імені В. Стефаника, встановлено історію їхнього створення і побутування. Визначено репертуар та жанрові особливості української книжності XVI ст.

Копанєва Вікторія Олександрівна захистила кандидатську дисертацію на тему "Формування фонду мережевих ресурсів у науковій бібліотеці (90-ті роки XX ст. – початок XXI ст.)".

Науковий керівник: Онищенко Олексій Семенович, доктор філософських наук, професор, академік НАН України.

Офіційні опоненти: Горючий Валерій Микитович, доктор історичних наук; Виноградова Олена Борисівна, кандидат історичних наук, доцент

Обґрунтовано необхідність формування і використання в інтранет-середовищі наукової бібліотеки нової інформаційної складової – фонду плинних мережевих ресурсів. Розроблено підхід до архівування мережевих джерел інформації, сутність якого полягає в кооперативній підготовці його складових спільними зусиллями головних галузевих і регіональних бібліотек і централізованому формуванні інтегрованого довідково-пошукового апарату. Визначено джерельну базу формування "мережевої україніки": наукові та суспільно значущі документи українського сегмента Інтернету, зарубіжні наукові ресурси з профільних напрямів інноваційної діяльності в Україні; публікації українською мовою та українців і українських інституцій у світових інформаційних мережах. Запропоновано новий підхід до інформаційної технології опрацювання інтранет-ресурсів наукової бібліотеки, який базується на виокремленні зібрань публікацій, створенні метаданих про ці зібрання на підставі Дублінського ядра метаданих і повнотекстовому індексуванні в зібраннях. Досліджено тенденції розвитку правового підґрунтя архівування мережевих ресурсів, що полягають у переході від забороненої парадигми класичного авторського права до дозвільної системи поширення знань з урахуванням прав інтелектуальних власників. Розглянуто фонд інтранет-середовища Національної бібліотеки України імені В.І. Вернадського, сформований із використанням результатів дисертаційного дослідження.

Литвин Тамара Олександрівна захистила кандидатську дисертацію на тему "Іван Крип'якевич як книгознавець".

Науковий керівник: Ісаєвич Ярослав Дмитрович, доктор історичних наук, професор, академік НАН України.

Офіційні опоненти: Ковальчук Галина Іванівна, доктор історичних наук, професор; Середяк Алла Володимирівна, кандидат історичних наук, доцент.

У дисертації досліджено місце і роль книгознавчих і бібліотекознавчих поглядів Івана Крип'якевича в національно-культурному житті України новітньої доби. Простежено особливості формування історико-книгознавчих поглядів Івана Крип'якевича у першій половині ХХ ст. Узагальнено науково-організаційну діяльність ученого у сфері історичної бібліографії. Проаналізовано внесок науковця у розвиток національного книгодрукування і книгопоширення, бібліотекознавство. Розкрито специфіку редакторсько-видавничої діяльності вченого в різні історичні періоди.

Досліджено сфери прояву громадсько-культурної активності Івана Крип'якевича в Бібліотечній комісії "Просвіти" (1913-1939), Бібліологічній комісії Наукового Товариства імені Шевченка (1909-1939), Українському товаристві бібліофілів (1929-1939) у Львові, Кружку українських екслібрисів (1931) у контексті розвитку українського та європейського бібліологічного руху.